

Наукові перспективи

Видавнича група

Наукові інновації та передові технології

Державне управління

Економіка

Право

Педагогіка

Психологія

6 (58) 2026

- Йолкіна Л.В.** 887
*ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ РЕДАКТОРІВ І ВИДАВЦІВ (НА МАТЕРІАЛІ
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА
РЕДАКТОРСЬКОЇ І ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»)*
- Киричок І.О., Лисенко Н.Г., Кутіліна М.М.** 896
*ТРАНСФЕР У ЗАСВОЄННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: ТИПИ,
ЧИННИКИ ТА МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ*
- Коваль К.В.** 905
*ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ УТВЕРДЖЕННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ В
ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ*
- Корабльов В.В., Корабльов В.А.** 915
*ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ РОБО-
ТОТЕХНІЧНОГО ПРОЄКТУВАННЯ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ
ПРАКТИКУЮЧИМИ ПЕДАГОГАМИ*
- Котелянець Н.В., Котелянець Ю.С.** 926
*ГРА ЯК ПРИРОДНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО
МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ*
- Котова А.В., Ленська О.О., Єршова І.Ш.** 938
*ПРЕДМЕТНО-ІНТЕГРОВАНЕ МОВНЕ НАВЧАННЯ У ДОШ-
КІЛЬНІЙ ОСВІТІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПІДХОДІВ КНР ТА
УКРАЇНИ*
- Кочубей Н.П., Заремська І.М.** 950
*ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНЮВАННЯ УСНОГО МОВЛЕННЯ
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ*
- Краснощок А.В., Кісілевич С.В.** 959
*МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНИХ
СТРІЛЬБ З ПОМПОВОЇ РУШНИЦІ*
- Кривко М.Ю.** 970
*ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ВИКОРИСТАННЯ ФАХОВОЇ ЛЕКСИ-
КИ В УСНОМУ МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ*
- Куделіна О.Ю., Соборова О.М.** 982
*КОНЦЕПТУАЛЬНІ МЕТАФОРИ ТА ЖАНРОВІ КОНВЕНЦІЇ
АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ АКВАКУЛЬТУРИ*

УДК 342.7:316.647.5

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-6\(58\)-905-914](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-6(58)-905-914)

Коваль Карина Валентинівна асистент кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету, м. Запоріжжя, <https://orcid.org/0009-0009-1696-9389>

ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ УТВЕРДЖЕННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Анотація. У статті досліджено правові механізми утвердження толерантності в демократичному суспільстві як одного з ключових принципів забезпечення прав людини, соціальної стабільності та суспільної згуртованості. Обґрунтовано, що толерантність є складним багатовимірним феноменом, який поєднує моральний, соціальний, культурний, політичний і правовий аспекти та виступає важливою умовою функціонування демократичних інститутів. Встановлено, що сучасне розуміння толерантності сформувалося внаслідок тривалого історичного розвитку правових ідей, спрямованих на утвердження свободи, рівності, людської гідності та верховенства права.

Проаналізовано міжнародно-правові засади забезпечення толерантності, зокрема положення Загальної декларації прав людини, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, Конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Декларації принципів толерантності. Визначено їхню роль у формуванні універсальних стандартів рівності, недискримінації та поваги до людської гідності.

Особливу увагу приділено національним правовим механізмам утвердження толерантності в Україні. Досліджено конституційні засади забезпечення рівності громадян, положення антидискримінаційного законодавства, законодавства у сфері освіти та стратегічних документів у галузі захисту прав людини. З'ясовано, що ефективне функціонування правових механізмів толерантності забезпечується через поєднання нормативного регулювання, діяльності інституцій із захисту прав людини, судової практики та освітньо-виховних заходів.

Розкрито соціальний аспект сприйняття толерантності в сучасному суспільстві. Наголошено, що толерантність не може ототожнюватися з байдужістю чи безумовним прийняттям будь-яких поглядів і практик, а передбачає активну повагу до прав і свобод людини за одночасного неприйняття дискримінації, насильства та мови ворожнечі. Обґрунтовано, що в умовах цифровізації суспільства, зростання соціальної поляризації та поширення інформаційних маніпуляцій особливого значення набуває вдосконалення

правових механізмів забезпечення толерантності як важливої складової демократичного розвитку держави.

Ключові слова: толерантність, демократичне суспільство, права людини, недискримінація, рівність, правові механізми, міжнародне право, демократичні цінності.

Koval Karyna Assistant at the Department of Pedagogy, Berdyansk State Pedagogical University, Zaporizhzhia, <https://orcid.org/0009-0009-1696-9389>

LEGAL MECHANISMS FOR PROMOTING TOLERANCE IN A DEMOCRATIC SOCIETY

Abstract. This article examines the legal mechanisms for promoting tolerance in a democratic society as one of the key principles for ensuring human rights, social stability, and social cohesion. It is argued that tolerance is a complex, multidimensional phenomenon that combines moral, social, cultural, political, and legal aspects and serves as an important prerequisite for the functioning of democratic institutions. It is established that the modern understanding of tolerance has been shaped by the long-term historical development of legal ideas aimed at promoting freedom, equality, human dignity, and the rule of law.

The international legal foundations for ensuring tolerance are analyzed, in particular the provisions of the Universal Declaration of Human Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights, the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, the Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, and the Declaration of Principles on Tolerance. Their role in shaping universal standards of equality, non-discrimination, and respect for human dignity is identified.

Particular attention is paid to national legal mechanisms for promoting tolerance in Ukraine. The study examines the constitutional foundations for ensuring equality among citizens, the provisions of anti-discrimination legislation, education laws, and strategic documents in the field of human rights protection. It has been established that the effective functioning of legal mechanisms for tolerance is ensured through a combination of regulatory measures, the activities of human rights institutions, judicial practice, and educational and awareness-raising initiatives.

The social aspect of the perception of tolerance in modern society is explored. It is emphasized that tolerance cannot be equated with indifference or the unconditional acceptance of any views and practices, but rather entails active respect for human rights and freedoms while simultaneously rejecting discrimination, violence, and hate speech. It is argued that in the context of the digitalization of society, growing social polarization, and the spread of information manipulation, improving legal mechanisms

to ensure tolerance as a vital component of a state's democratic development takes on particular significance.

Keywords: tolerance, democratic society, human rights, non-discrimination, equality, legal mechanisms, international law, democratic values.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується посиленням процесів глобалізації, зростанням культурної різноманітності, міграційної мобільності та стрімкою цифровою трансформацією суспільних відносин. У цих умовах особливої актуальності набуває проблема забезпечення гармонійного співіснування представників різних соціальних, етнічних, релігійних і культурних груп, що об'єктивно зумовлює потребу у формуванні стійких правових і ціннісних механізмів регулювання міжлюдських взаємодій.

Водночас формування сучасного демократичного суспільства є результатом тривалого історичного розвитку, що охоплює складний і суперечливий процес становлення правових норм, спрямованих на обмеження свавілля влади та захист гідності особи [14, с. 114]. Перші елементи нормативного регулювання, які заклали підґрунтя для сучасного розуміння прав людини та толерантності, виникали поступово, починаючи від ранніх правових кодексів і релігійно-етичних систем до становлення ідей природного права в епоху Нового часу [2, с. 25–26]. Саме в цей період відбувається концептуалізація свободи особи, рівності перед законом та необхідності правових гарантій захисту від дискримінаційних практик.

Подальший розвиток демократичних ідей у XVII–XVIII століттях, зокрема під впливом Просвітництва, революційних рухів та формування конституціоналізму, став важливим етапом у становленні принципів, які сьогодні становлять основу толерантного суспільства [4, с. 21–24]. Однак цей процес не був лінійним, він супроводжувався соціальними конфліктами, війнами, проявами дискримінації та нерівності, що засвідчує його тривалий і суперечливий характер.

У сучасному розумінні демократичне суспільство, засноване на принципах свободи, рівності, верховенства права та поваги до прав людини, є результатом багатовікової еволюції правових і соціальних інститутів [4, с. 120–123]. Воно потребує постійного вдосконалення механізмів підтримання суспільної злагоди та запобігання проявам дискримінації, нетерпимості й соціальної ізоляції. Толерантність постає не лише як моральна категорія, а як ключовий правовий і аксіологічний принцип, що забезпечує функціонування демократичної системи.

У сучасному науковому дискурсі толерантність розглядається як складний багатовимірний феномен, що поєднує моральний, соціальний, культурний, політичний та правовий аспекти. Її сутність полягає у визнанні цінності людського різноманіття, повазі до прав і свобод особистості,

готовності до конструктивного діалогу та взаємодії в умовах світоглядного плюралізму.

Водночас забезпечення толерантності не може обмежуватися виключно морально-етичними настановами або виховними практиками [10, с. 160–161]. Важливу роль у формуванні толерантного суспільного середовища відіграють правові механізми, які визначають нормативні засади взаємодії між людьми, гарантують реалізацію принципів рівності та недискримінації, а також створюють ефективні інструменти захисту прав людини.

Особливого значення проблема правового забезпечення толерантності набуває в умовах сучасних суспільних трансформацій, зростання соціальної поляризації, поширення мови ворожнечі, проявів ксенофобії та інших форм нетерпимості. За таких обставин правова система виступає не лише інструментом регулювання суспільних відносин, а й важливим засобом поступового утвердження демократичних цінностей, формування культури взаємоповаги та забезпечення соціальної згуртованості. Вона відображає результати тривалого історичного розвитку правових ідей та водночас є інструментом їх подальшого вдосконалення [6, с. 19].

Таким чином, дослідження правових механізмів утвердження толерантності набуває особливої теоретичної та практичної значущості, оскільки дозволяє простежити еволюцію від перших нормативних обмежень соціальної нерівності до сучасної системи міжнародних і національних стандартів захисту прав людини, яка перебуває на етапі утвердження вищих гуманістичних цінностей у глобальному суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика утвердження толерантності в демократичному суспільстві є предметом активного наукового інтересу в межах філософії права, соціальної філософії, соціології, політології та юридичної науки. У сучасному науковому дискурсі толерантність розглядається як багатовимірне явище, що поєднує морально-етичний, соціокультурний, політико-правовий та аксіологічний виміри, і виступає одним із ключових принципів функціонування демократичних інститутів.

У філософсько-правових дослідженнях (В. Волобуєв, О. Нечай, Л. Радіонова та ін.) толерантність переважно інтерпретується як принцип взаємної поваги до гідності особи, свободи совісті та світоглядного плюралізму. У цьому контексті вона розглядається як необхідна умова забезпечення прав людини та стабільності демократичного правопорядку. Толерантність виступає не лише моральною категорією, а й правовим орієнтиром, який визначає межі допустимої поведінки у суспільстві.

У юридичній науці (Д. Бойчук, Д. Вовк, В. Мельничук та ін.) значна увага приділяється нормативному закріпленню принципів толерантності через інститути антидискримінаційного законодавства, механізми захисту прав і свобод людини, а також через міжнародно-правові стандарти. Зокрема, дослідники підкреслюють роль міжнародних актів у формуванні єдиного

підходу до розуміння толерантності як складової принципу рівності та недискримінації.

У соціально-гуманітарних дослідженнях (Т. Андрущенко, Ю. Денисюк, Ю. Самойлова, Т. Сергієнко та ін.) толерантність аналізується як чинник соціальної інтеграції, міжкультурної взаємодії та профілактики конфліктів у багатокультурному суспільстві. Наголошується на її значенні в умовах глобалізації, міграційних процесів та зростання соціальної різноманітності, що потребує нових форм регулювання суспільних відносин.

Сучасні науковці також звертають увагу на трансформацію розуміння толерантності в умовах цифровізації суспільства, де актуалізуються проблеми поширення мови ворожнечі, інформаційних маніпуляцій та зниження рівня етичної культури комунікації. У цьому контексті толерантність розглядається як важливий елемент цифрової культури та правового регулювання інформаційного простору.

Водночас у науковій літературі відсутній єдиний підхід до визначення меж толерантності, зокрема щодо співвідношення свободи вираження поглядів і необхідності протидії нетерпимості, дискримінації та мові ворожнечі. Це зумовлює потребу подальшого теоретичного осмислення правових механізмів її утвердження в умовах сучасного демократичного суспільства.

Метою статті є дослідження правових механізмів утвердження толерантності в демократичному суспільстві, аналіз міжнародних і національних нормативно-правових засад забезпечення принципів рівності, недискримінації та поваги до прав людини, а також визначення їхньої ролі у формуванні толерантного суспільного середовища. Для досягнення поставленої мети використано комплекс **загальнонаукових методів дослідження**, зокрема аналіз міжнародної та національної нормативно-правової бази, порівняльно-правовий метод для зіставлення підходів до визначення та правового закріплення толерантності, а також метод узагальнення, що дозволив систематизувати основні підходи до розуміння досліджуваної проблематики.

Виклад основного матеріалу. У сучасному міжнародному праві толерантність розглядається як складова ширшої системи принципів захисту прав людини, рівності та недискримінації. Її нормативне закріплення здійснюється переважно через міжнародні договори, декларації та конвенції, які формують універсальні стандарти поведінки держав і суспільств.

Ключове значення у формуванні сучасного розуміння толерантності має Загальна декларація прав людини [5], у якій закріплено принцип рівності всіх людей у гідності та правах, а також заборону дискримінації. Хоча сам термін «толерантність» безпосередньо не використовується, зміст документа формує її фундаментальні правові передумови через утвердження рівності, свободи переконань і права на гідність.

Подальший розвиток нормативно-правових засад утвердження толерантності здійснюється в межах системи міжнародних договорів універсального

характеру, насамперед міжнародних пактів Організації Об'єднаних Націй. У Міжнародному пакті про громадянські і політичні права [12] та Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права [13] закріплено обов'язок держав-учасниць забезпечувати реалізацію прав людини без будь-якої дискримінації за ознаками раси, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, що формує базові правові передумови для утвердження принципів толерантності.

Суттєве значення у міжнародно-правовій системі протидії дискримінаційним практикам має Конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації [11], яка покладає на держави обов'язок здійснювати комплексні правові, адміністративні та інші заходи, спрямовані на запобігання проявам расової ненависті та дискримінації. У свою чергу, Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок конкретизує міжнародні стандарти гендерної рівності та спрямована на усунення структурних і соціальних проявів дискримінації як однієї з форм суспільної нетерпимості.

Важливим етапом у концептуалізації толерантності на міжнародному рівні стала Декларація принципів толерантності [1], у якій закріплено її нормативно-ціннісне визначення. Згідно з положеннями цього документа, толерантність трактується як повага, прийняття та правильне розуміння різноманіття культур, форм самовираження та способів прояву людської індивідуальності. При цьому підкреслюється, що толерантність не може розглядатися як поступка або пасивне терпіння, а є активною позицією, що ґрунтується на визнанні універсальності прав людини та рівності людської гідності.

У межах європейської системи захисту прав людини ключове значення має Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [7], яка закріплює право на свободу думки, совісті та релігії, свободу вираження поглядів, а також заборону дискримінації (ст. 14). Практика Європейського суду з прав людини суттєво розширила розуміння цих положень, сформувавши стандарти недопустимості мови ворожнечі та дискримінаційного поведіння.

В Україні правові механізми утвердження толерантності базуються на конституційних принципах рівності, недискримінації та поваги до людської гідності. Основоположне значення має Конституція України [8], яка закріплює рівність громадян перед законом (ст. 24), гарантує свободу світогляду і віросповідання (ст. 35), а також забороняє будь-які форми дискримінації.

Розвиток антидискримінаційних механізмів у національній правовій системі України забезпечується насамперед Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» [15], який визначає організаційно-правові засади запобігання дискримінації, встановлює форми її прояву та закріплює механізми правового захисту осіб, які зазнали дискримінаційного ставлення. Зазначений нормативно-правовий акт виконує системоутворювальну функцію у сфері протидії дискримінації, оскільки фактично імплементує основоположні міжнародні стандарти рівності та недискримінації у

національне законодавство, тим самим виступаючи одним із ключових інструментів правового забезпечення толерантності.

Важливе значення у формуванні толерантного та інклюзивного суспільного середовища має Закон України «Про освіту» [17], який закріплює принципи рівного доступу до освіти, недискримінації та поваги до різноманітності як базові засади освітнього процесу. У контексті реалізації цих положень особлива увага приділяється формуванню у здобувачів освіти загальнолюдських цінностей, громадянської свідомості, культури діалогу та взаємоповаги, що розглядається як невід’ємна складова становлення демократичного суспільства.

Додатково нормативно-правові засади утвердження толерантності в Україні реалізуються через стратегічні документи у сфері прав людини, зокрема Національну стратегію у сфері прав людини [16]. Її положення спрямовані на комплексну гармонізацію національного законодавства з міжнародними стандартами, удосконалення механізмів захисту прав і свобод людини, а також посилення інституційної спроможності держави щодо протидії дискримінації та забезпечення рівності у всіх сферах суспільного життя.

Правове утвердження толерантності здійснюється через систему механізмів, що включає нормативне регулювання, інституційний захист прав людини, судовий контроль та освітньо-виховні заходи. Нормативний рівень забезпечує закріплення принципів рівності та недискримінації у законах і міжнародних договорах. Інституційний рівень реалізації включає діяльність омбудсмана, судових органів, міжнародних інституцій захисту прав людини, а також спеціалізованих органів у сфері протидії дискримінації [3, с. 35–39]. Судова практика, зокрема Європейського суду з прав людини, відіграє ключову роль у формуванні стандартів толерантної поведінки держав та суспільства.

Важливим є також освітній механізм, який забезпечує формування культури толерантності через систему освіти, виховання громадянських цінностей, розвиток критичного мислення та медіаграмотності. Саме освіта виступає довгостроковим інструментом закріплення толерантності як соціальної норми [9, с. 2258–2260].

Важливим аспектом дослідження є соціальне сприйняття толерантності, яке не завжди є однозначним у суспільстві. У масовій свідомості толерантність іноді помилково ототожнюється з байдужістю або безумовним прийняттям будь-яких поведінкових практик [19, с. 153–154]. Однак у правовому та науковому розумінні вона передбачає активну позицію, що ґрунтується на повазі до прав людини та водночас неприйнятті дискримінації, насильства і порушення прав інших осіб.

Соціальний рівень реалізації толерантності значною мірою залежить від якості освіти, рівня правової культури, розвитку медіаграмотності та ефективності державної політики у сфері протидії дискримінації. Важливу роль відіграють також цифрові комунікації, які одночасно сприяють міжкультурному діалогу та створюють ризики поширення мови ворожнечі.

Висновки. Правові механізми утвердження толерантності в демократичному суспільстві формуються на основі взаємодії міжнародного та національного права. Вони включають нормативне закріплення принципів рівності та недискримінації, інституційні механізми захисту прав людини, судову практику, а також кримінально-правові засоби протидії проявам нетерпимості.

Соціальний вимір толерантності демонструє, що її ефективна реалізація залежить не лише від правового регулювання, а й від рівня правової культури суспільства та сформованості ціннісних орієнтацій громадян. У сукупності це дозволяє розглядати толерантність як базовий принцип функціонування демократичного суспільства та необхідну умову його стабільного розвитку.

Література:

1. Declaration of principles on tolerance: adopted by the General Conference of UNESCO at its twenty-eighth session, Paris, 16 November 1995. URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000151830?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 13.06.2026).
2. Андрущенко Т. Толерантність як аксіологічний принцип ненасильницьких дій у перехідних формах демократії. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2017. Вип. 12. С. 25–33
3. Вовк Д. О., Бойчук Д. С. Верховенство права і толерантність : навчальний посібник. Київ : ФОП Голембовська О.О., 2018. 172 с.
4. Доморослий В. І. Основи демократії (для студентів неспеціальних факультетів усіх форм навчання) : навчальний посібник. Умань: Сочінський М.М. 2021. 158 с.
5. Загальна декларація прав людини № 995_015 від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 13.06.2026).
6. Загороднюк Д. М. Правова обізнаність як чинник реформування правової системи України : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі права. Вінниця : Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2026. 244 с.
7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод № 995_004 від 01.08.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 14.06.2026).
8. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.06.2026).
9. Лесик А. С., Петрик К. Ю., Подзигун О. А., Ткачук Н. П., Коваль К. В. Трансформація освітньої парадигми на засадах партнерської взаємодії. *Вісник науки та освіти*. 2026. № 1 (43). С. 2254–2265. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1\(43\)-2254-2265](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1(43)-2254-2265)
10. Мельничук В. Толерантність як складова європейського аксіопростору. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2025. Вип. 59. С. 157–163.
11. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації № 995_105 від 04.02.1994. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105#Text (дата звернення: 13.06.2026).
12. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права № 995_043 від 19.10.1973. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 13.06.2026).
13. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права № 995_042 від 19.10.1973. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text (дата звернення: 13.06.2026).

14. Нечай О., Волобуєв В. (2025). Роль громадянського суспільства у формуванні ефективних владних рішень під час демократичного транзиту. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2025. № 2 (78). С. 113–118. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-2\(78\)-17](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-2(78)-17)
15. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України № 5207-VI від 30.05.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text> (дата звернення: 12.06.2026).
16. Про Національну стратегію у сфері прав людини : Указ Президента України № 119/2021 від 24.03.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021#Text> (дата звернення: 15.06.2026).
17. Про освіту : Закон України № 2145-VIII від 01.01.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 13.06.2026).
18. Радіонова Л. О. Толерантність як філософсько-політична категорія. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. Одеса, 2021. Вип. 30. С. 55–59.
19. Сергієнко Т. М., Самойлова Ю. І., Денисюк Ю. І. Толерантність як соціально-педагогічний інструмент вирішення конфліктних ситуацій. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 22. Т. 2. С. 153–156.

References:

1. Declaration of principles on tolerance: adopted by the General Conference of UNESCO at its twenty-eighth session, Paris, 16 November 1995 [Deklaratsiia pryntsypiv tolerantnosti]. UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000151830> (accessed: 13.06.2026).
2. Andrushchenko T. Tolerantnist yak aksiolohichnyi pryntsyp nenasylnytskykh dii u perekhidnykh formakh demokratii [Tolerance as an axiological principle of non-violent actions in transitional forms of democracy]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia filos.-politoh. studii – Bulletin of Lviv University. Philosophy and Political Science Studies*, 2017, issue 12, pp. 25–33. [in Ukrainian]
3. Vovk D. O., Boichuk D. S. Verkhovenstvo prava i tolerantnist [Rule of law and tolerance]: navchalnyi posibnyk [textbook]. Kyiv: FOP Holembovska O. O., 2018. 172 p. [in Ukrainian]
4. Domoroslyi V. I. Osnovy demokratii (dlia studentiv nespetsialnykh fakultetiv usikh form navchannia) [Fundamentals of democracy (for students of non-special faculties of all forms of study)]: navchalnyi posibnyk [textbook]. Uman: Sochinskyi M. M., 2021. 158 p. [in Ukrainian]
5. Zahalna deklaratsiia prav liudyny [Universal Declaration of Human Rights]. (1948). № 995_015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (accessed: 13.06.2026).
6. Zahorodniuk D. M. Pravova obiznanist yak chynnyk reformuvannia pravovoi systemy Ukrainy [Legal awareness as a factor in reforming the legal system of Ukraine]: dysertatsiia doktora filosofii [PhD thesis]. Vinnytsia: Donetskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stusa, 2026. 244 p. [in Ukrainian]
7. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms [Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod]. (1950). № 995_004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (accessed: 14.06.2026).
8. Constitution of Ukraine [Konstytutsiia Ukrainy]. (1996). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (accessed: 12.06.2026).
9. Lesyk A. S., Petryk K. Yu., Podzyhun O. A., Tkachuk N. P., Koval K. V. Transformatsiia osvitoi paradyhmy na zasadakh partnerskoi vzaiemodii [Transformation of the educational paradigm on the basis of partnership interaction]. *Visnyk nauky ta osvity – Bulletin of Science and Education*, 2026, № 1 (43), pp. 2254–2265. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1\(43\)-2254-2265](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1(43)-2254-2265)

10. Melnychuk V. Tolerantnist yak skladova yevropeiskoho aksioprostoru [Tolerance as a component of the European axiological space]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya filos.-politoh. studii – Bulletin of Lviv University. Philosophy and Political Science Studies*, 2025, issue 59, pp. 157–163. [in Ukrainian]
11. International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination [Mizhnarodna konventsiiia pro likvidatsiiu vsikh form rasovoi dyskryminatsii]. (1965). № 995_105. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105 (accessed: 13.06.2026).
12. International Covenant on Civil and Political Rights [Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava]. (1966). № 995_043. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (accessed: 13.06.2026).
13. International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights [Mizhnarodnyi pakt pro ekonomichni, sotsialni i kulturni prava]. (1966). № 995_042. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042 (accessed: 13.06.2026).
14. Nechai O., Volobuev V. Rol hromadianskoho suspilstva u formuvanni efektyvnykh vladnykh rishen pid chas demokratychnoho tranzytu [The role of civil society in shaping effective government decisions during democratic transition]. *Naukovi pratsi MAUP. Politychni nauky ta publichne upravlinnia – Scientific Works of MAUP. Political Science and Public Administration*, 2025, № 2 (78), pp. 113–118. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-2\(78\)-17](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-2(78)-17)
15. On the Principles of Preventing and Combating Discrimination in Ukraine [Pro zasady zapobihannia ta protydii dyskryminatsii v Ukraini]. *Law of Ukraine*, №. 5207-VI (2012). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17> (accessed: 12.06.2026).
16. On the National Human Rights Strategy [Pro Natsionalnu stratehiiu u sferi prav liudyny]. Decree of the President of Ukraine № 119/2021 (2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021> (accessed: 15.06.2026).
17. On Education [Pro osvitu]. *Law of Ukraine* No. 2145-VIII (2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (accessed: 13.06.2026).
18. Radionova L. O. Tolerantnist yak filosofsko-politychna katehoriia [Tolerance as a philosophical and political category]. *Aktualni problemy filosofii ta sotsiologhii – Current Problems of Philosophy and Sociology*, Odesa, 2021, issue 30, pp. 55–59. [in Ukrainian]
19. Serhiienko T. M., Samoiloova Yu. I., Denysiuk Yu. I. Tolerantnist yak sotsialno-pedahohichnyi instrument vyrishennia konfliktnykh sytuatsii [Tolerance as a socio-pedagogical tool for conflict resolution]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative Pedagogy*, 2020, issue 22, vol. 2, pp. 153–156. [in Ukrainian]

Дата першого надходження статті до видання: 11.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.05.2026